

23. Väestönsuojelu

Lautakunta

Lautakunnan kokoonpano ja kokoukset. Väestönsuojelulautakuntaan kuuluivat v. 1957 puheenjohtajana fil. maist. Victor Procopé, varapuheenjohtajana pääjoht. Pietari Salmenoja sekä jäsenenä dipl. ins. Aare Leikola 18. 12. saakka ja sen jälkeen hänen tilalleen valittuna toim.joht. Brynolf Liusvaara, lainop. kand. Mauno Tamminen 5. 6. saakka ja sen jälkeen hänen tilallaan lainop. yliopp. Taisto Johteinen sekä maj. evp. Olavi Wiias. Varajäsenenä olivat asent. Pekka Kurillo, varat. Gustaf Laurent sekä maj. evp. Kalle Vaarnas. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli tekn. joht. Hjalmar Krogius. Lautakunnan sihteerinä toimi ev. luutnt. evp. Kosti Lyly.

Lautakunta kokoontui kertomusvuoden aikana 18 kertaa. Pöytäkirjojen pykälien lukumäärä oli 234. Kirjelmiiä lähetettiin 252 ja saapui 402.

Lautakunnan päätöksiin sisältyivät mm. seuraavat asiat: kalliosuojien vuokrauskysymykset (9. 2. 35 §, 26. 2. 48 §, 12. 10. 198 §); diakonissalaitoksen kalliosuojan sisäänpääsytien leventäminen ja Käenkujan kalliosuojan sisäänkäyntiaukon suurentaminen (23. 3. 76 §, 27. 4. 112 §); kalliosuojien lämpö- ja kosteusmittarien hankkiminen (25. 5. 131 §); Aabio Oy:n vuokrasopimuksen siirto-oikeus (12. 10. 205 §) sekä toimiston eräiden virkojen täyttämiskysymykset (23. 11. 229 §, 29. 11. 234 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemiin esityksiin sisältyivät seuraavat asiat: Kruununhaan virastotalon ja sosiaalivirastotalon väestönsuojakysymykset (26. 1. 21, 22 §); Malmin sairaalan sidonta-asemasuunnitelma (26. 1. 23 §); kalliosuojien hoitoa varten perustetun koneenhoitajan viran siirto väestönsuojelutoimistoon ja ko. viran täyttäminen (9. 2. 33 §, 6. 4. 96 §); yhteistoiminta väestönsuojelutoimiston ja muiden kaupungin virastojen ja laitosten välillä (9. 2. 34 §); väestönsuojelun investointisuunnitelma v. 1958—1963 (9. 2. 36 §); uusien virkojen perustaminen toimistoon (23. 3. 65 §); lautakunnan ohjesäännön 6 §:n muutos (23. 3. 77 §) sekä yhteissuojia koskeva aloite (12. 10. 204 §).

Palkkalautakunnalle esitettiin oikeuden myöntämistä väestönsuojelunohjaaja Harald Öhquistille virassa pysymiseen yhden vuoden yli säädetyn eroamisian (29. 11. 231 §).

Lisäksi tehtiin esityksiä palolautakunnalle ja yleisten töiden lautakunnalle eräiden väestönsuojeluvalmiuden tehostamiseksi tarpeellisten määrärahojen sisällyttämisestä ao. lautakuntien v:n 1958 talousarvioon (11. 5. 121—123 §).

Lausunnot. Lautakunnan kaupunginhallitukselle antamiin lausuntoihin sisältyivät seuraavat asiat: tiedot väestönsuojelun valmistelusta, kuntien väestönsuojelulautakunnista ja -päälliköistä (26. 1. 26 §); koaksiaalikaapelin päätelaitteiden suojaamiskysymykset (26. 1. 27 §, 6. 4. 97 §); Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirien avustaminen (23. 3. 64 §, 4. 9. 184 §); viranhaltijan siirto huoneenvuokratoimistosta väestönsuojelutoimiston virkaan (23. 3. 66 §); elintarvikekeskuksen juurikasvaraston luonnospiiirustusten hyväksyminen (5. 6. 147 §); Aabio Oy:n vuokra-ajan pidentäminen (9. 7. 166 §); kirurgisen sairaalan kalliosuojan varavoimalaitteen asentaminen (9. 7. 167 §) sekä toimistovirkojen pätevyysvaatimusluokittelu (29. 11. 233 §).

Väestönsuojelutoimisto

Henkilökunta. Tp. hallinn. apul. Väinö Heinikainen oli virkavapaana 31. 8. saakka, jolloin hänelle myönnettiin ero tästä virasta. Virkaa hoiti ev. luutn. Kosti Lyly 1. 12. saakka viransijaisena ja siitä alkaen tilapäisenä. Tp. 22. palkkaluokan II hallinnollisen apulaisen virkaan siirtyi huoneenvuokratoimistosta ev. luutn. Erik Sandström 1. 5. lukien; 1. 12. lukien valittiin hänet tp. 26. palkkaluokan I suunnittelijan virkaan. Tp. 25. palkkaluokan valmentajan virkaan valittiin maj. Väinö Ojanne 1. 12. lukien. Tp. 25. palkkaluokan suunnittelupäällikön virkaan valittiin eversti Pekka Jokipaltio ja tp. 26. palkkaluokan II suunnittelijan virkaan eversti Väinö Karanko, molemmat 1. 1. 1958 lukien.

Henkilökunnan palkkauksessa tapahtuneista muutoksista mainittakoon, että 1. 5. lukien siirrettiin väestönsuojelunohjaajan virka 26. palkkaluokasta 30. palkkaluokkaan, hallinnollisen apulaisen ja teknillisen apulaisen virat 22:sta 26. palkkaluokkaan sekä hallinnollisen toimentajan ja teknillisen toimentajan virat 15:stä 18. palkkaluokkaan.

Toimisto siirtyi 16. 10. Unioninkatu 20:stä suurempaan huoneistoon Korkeavuorenkatu 21:ssä.

Väestönsuojelunohjaajan toiminta. Kertomusvuoden aikana keskittyi väestönsuojelunohjaajan toiminta pääasiallisesti samojen tehtävien hoitoon kuin edellisenäkin vuonna. Niinpä oli toimiston töiden ohjauksen ja valvonnan ohella edelleen tarpeellista varata huomattavasti aikaa esitelmien pitoon ym. valistustyöhön.

Valtioneuvoston v. 1955 asettama väestönsuojeluneuvottelukunta, johon väestönsuojelunohjaaja kuului, jätti keväällä valtioneuvostolle ehdotuksen uudeksi väestönsuojelulaiksi. Mietintöön liitetystä eriävässä mielipiteessä esitti väestönsuojelunohjaaja mm., että tekniikan nopean kehityksen ja poliittisen tilanteen alituisten vaihtelujen takia puolustusvalmiutta koskevien säännösten muuttamisen pitäisi tapahtua mahdollisimman joustavasti. Lakiin, jonka suhteen on noudatettu perustuslain säätämistäjärjestystä, ei pitäisi sisällyttää muita säännöksiä kuin ne, jotka ehdottomasti kuuluvat siihen, sillä muuten ei ole mahdollista pitää lainsäädäntöä jatkuvasti kehityksen tasalla. Koska lakiehdotuksessa väestönsuojelunohjaajan mielestä sitä paitsi oli eräitä muitakin oleellisia puutteellisuksia, hän lausui, että sen hyväksyminen ehdotetussa muodossa tuottaisi väestönsuojelulle enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Edelleen väestönsuojelunohjaaja esitti, että väestönsuojelunvalmiuden kannalta olisi pätevän johtajakaaderin luominen kiireellisempi ja tärkeämpi tehtävä kuin ko. lainsäädännön uusiminen.

Sisäasiainministeriön 12. 12. 1956 antama lupa saada varata henkilöstöä sodanaikaisia väestönsuojeluelimiä ja -muodostelmia varten ei vielä kertomusvuonna sanottavasti vaikuttanut toimiston työhön, koska se virka, jonka tehtäviin mainitun henkilöstön varaaminen kuuluu, saatiin täytetyksi vasta vuoden lopulla. Kuitenkin voitiin jo syksyn kuluessa evakuointisuunnittelutyön yhteydessä havaita, että henkilöstön varaaminen suunnitellulla tavalla, nim. että sodanaikaisen organisaation kaikkiin tärkeimpiin toimiin koetettaisiin saada vain vapaaehtoisesti ilmoittautuvia, tuskin tulisi onnistumaan.

Rakenteellisen suojelun kehittämistä vaikeutti edelleenkin se, että suuri määrä perustavaa laatua olevia kysymyksiä, jotka vaativat yhdenmukaista ratkaisua koko valtakunnan puitteissa, oli yhä avoinna, johtuen tämä väestönsuojelun ylimmän johtoelimen täysin riittämättömästä työvoimasta.

Hallinnollisen jaoston työ keskittyi kertomusvuonnakin etupäässä lautakunnan käytännöllisten töiden sekä toimiston juoksevien asioiden hoitoon. Kuitenkin ehdittiin vuoden kuluessa mm.: tarkistaa kaupungin suojelun alueellinen jako; hahmotella kaupungin investointisuunnitelmaan sisällytetty väestönsuojelullinen minimi-investointi v. 1958—1963 ja 1964—1970 varten; järjestää kaupungin virastojen ja laitosten sekä väestönsuojelutoimiston keskeinen yhteistyötapa suojelusuunnitelmien kehittämiseksi, virastojen ja laitosten tarvitsema tärkein henkilövaraus poikkeusoloja varten sekä perussuojelunvalmius kaikkien tärkeimpien toimipaikkojen osalta; suunnitella kaupungin väestönsuojelullisen suurevakuoinnin ylimalkainen kokonaisjärjestely sisäasiainministeriön ohjeiden mukaisesti; laadituttaa alustava yleissuunnitelma kaupungin palosuojelun järjestelyksi poikkeusoloissa sekä järjestää vapaaehtoinen väestönsuojelullinen ensiapukoulutus kaupungin tarvetta silmälläpitäen Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin kanssa ja kouluttaa tehokas kouluttajakaaderi ja yli 1 000 ensiavun suoritushenkilöä.

Teknillinen jaosto. Kalliosuojien tultua kertomusvuoden alusta toimiston hoidetta-

vaksi on niiden kunnostamisessa pyritty siihen, että niillä säännöllisissä oloissa olisi myöskin tuloatuottava käyttötarkoitus. Suurin osa, 42 %, korjauskustannuksista aiheutui sähkövirran muutoksesta, koneiden ja lämmityskattiloiden korjauksiin meni 36 % ja rakenteellisiin korjauksiin 22 %.

Talonsuojien lisääntyminen ja jakaantuminen kertomusvuonna kaupungin eri alueille sekä suojiin mahtuva henkilömäärä ilmenee seuraavasta taulukosta:

Sijaintipaikka	Lisääntyminen			Yhteensä vuoden lopussa		
	suojiensuku	m ²	henkilöä	suojiensuku	m ²	henkilöä
Ruskeasuo	1	13	22	1	13	22
Kantakaupungin itäosa	18	1 124	1 946	57	3 980	6 716
» eteläosa	4	334	578	29	2 512	4 358
» länsiosa	1	142	248	6	395	683
Lauttasaari	13	436	667	39	1 333	2 217
Munkkiniemi	34	2 061	3 390	84	3 972	6 690
Haaga—Pitäjänmäki	26	1 210	2 008	78	2 999	5 098
Maunula—Pakila	3	146	252	8	382	657
Oulunkylä—Vartiokylä	2	100	173	10	319	538
Länsi-Herttoniemi	13	707	1 161	52	2 554	4 351
Itä-Herttoniemi	8	545	826	50	2 194	3 666
Yhteensä	123	6 818	11 271	414	20 653	34 996

Ulkohälyttimiä oli kunnostettuna ja paikoilleen asennettuna vuoden lopussa 61. Tasa-sähköhälyttimiä muutettiin vaihtosähköhälyttimiksi 30, mutta ei vielä asennettu paikoilleen.

Menot ja tulot. Lautakunnan menot kertomusvuonna olivat seuraavat: Palkkiot 174 000 mk, Tilapäiset viranhaltijat 6 964 730 mk, Muut palkkamenot 82 675 mk, Vuokrat 784 923 mk, Valaistus 10 935 mk, Siivoaminen 13 086 mk, Tarverahat 114 540 mk, Arvaamattomat menot 296 898 mk, Hälytys- ja viestiverkosto 3 030 932 mk ja Tähistys- ja viestikaluston hankinta 530 000 mk.

Kalliosuojien hoidon ja hallinnon siirryttyä kertomusvuoden alusta kiinteistölautakunnalta väestösuojelulautakunnalle, siirtyivät myös vastaavat talousarviomomentit lautakunnan käyttöön. Kalliosuojamomenttien menot olivat: Muut palkkamenot (lämmittäjien palkat) 3 500 797 mk, Lämpö 778 407 mk, Valaistus ja tuuletus 1 499 213 mk, Vedenkulutus 135 290 mk, Puhtaanapito 194 683 mk sekä Korjaukset 4 072 259 mk.

Kalliosuojien käteisvuokratulot olivat 10 376 361 mk ja tilitysvuokratulot 3 006 590 mk.